

USNESENÍ

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Heleny Papouškové a soudců JUDr. Marie Korbellové a JUDr. Františka Koláře ve věci

žalobce: **Město Strakonice**, IČO: 00251810
sídlem Velké náměstí 2, 386 01 Strakonice
zastoupený advokátem Mgr. et Mgr. Lukášem Hoderem
sídlem Týn 639/1, 110 00 Praha

proti
žalované: **PROTOM Strakonice, s.r.o.**, IČO: 43841252
sídlem Písecká 290, 386 01 Strakonice
zastoupená advokátem Mgr. Janem Hoškem
sídlem Sokolovská 980, 386 01 Strakonice

o zaplacení částky 8 170 801,50 Kč s příslušenstvím, o odvolání žalobce proti rozsudku Okresního soudu ve Strakonici ze dne 21.8.2019, č.j. 6 C 282/2016-286,

takto:

Rozsudek soudu prvního stupně **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně zamítnul žalobu, podle níž by žalovaná byla povinna zaplatit žalobci částku ve výši 8 170 801,50 Kč se zákonnými úroky z prodlení, a to z částky 5 719 561,05 Kč od 24. 11. 2014 do zaplacení, a z částky 2 451 240,45 Kč od 27. 8. 2016 do zaplacení (odstavec I.). Zároveň soud uložil žalobci povinnost zaplatit žalované náhradu nákladů řízení ve výši 550 332 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalované (odstavec II.).
2. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že účastníci uzavřeli dne 13. 8. 2013 smlouvu o dílo, jejímž předmětem byl závazek žalované provést dílo označené jako: Stavební úpravy – Strakonice, Velké náměstí č. p. 1, č. p. 2 a č. p. 270 do 2. 12. 2013, když ve smlouvě pro případ prodlení žalobce s úhradou jakékoliv částky bude žalobce povinen platit žalované úrok z prodlení v zákonné výši. Zároveň pro případ prodlení žalované se splněním termínu dokončení díla bylo dohodnuto, že bude povinna zaplatit žalobci smluvní pokutu ve výši 0,5 % z ceny díla za každý den prodlení, přičemž tato smluvní pokuta nesmí přesáhnout 50 % ceny díla. Součástí smlouvy učinili její účastníci Všeobecné obchodní podmínky pro zhotovení stavby vydané v roce 2007 S.I.A. ČR - Radou výstavby ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem pro místní rozvoj a Hospodářskou komorou ČR, a to s tím, že ujednání ve smlouvě mají před zněním VOP přednost. Žalobce se domáhal právě zaplacení smluvní pokuty (v maximální výši) 8 170 801,50 Kč bez DPH, když celková cena díla byla stanovena na 16 341 603 Kč bez DPH s tím, že celková doba provedení díla se prodloužila o 210 dnů, neboť dílo bylo dokončeno až 30. 6. 2014. Soud prvního stupně po připomenutí dílčích zjištění vyplývajících z toho kterého důkazu uzavřel, že po skutkové stránce vychází ze zjištění, že uzavření smlouvy předcházela dvě výběrová řízení, jichž se žalovaný obou účastnil, přičemž stavba měla původně započít 1. 8. 2013 a dokončena měla být 2. 12. 2012 (správně 2. 12. 2013). Důsledkem zrušení prvního výběrového řízení bylo posunutí termínu zahájení stavby z 1. 8. na 12. 8., avšak se stejným termínem dokončení a stejnými sankcemi. Dále bylo zdůrazněno, že k předání staveniště žalovanému došlo až 24. 9. 2019 s odůvodněním, že to bylo

důsledkem pozdějšího přidělení dotace, která ve skutečnosti byla přidělena až 3. 10. 2013. Podle závěru soudu prvního stupně dokonce žalovaný zahájil práce ohledně oken po konzultaci s památkáři ještě před předáním staveniště, pokud docházelo k drobným zdržením zhotovitele, pak dle okresního soudu nešlo o žádné zásadní zdržení, které by vedlo k nedodržení původního termínu 2. 12. 2013, když ten byl ještě později stranami prodloužen na 16. 1. 2014. K poslední uvedenému datu byly zjištěny závažné nedodělky, které byly žalovaným odstraňovány, předání díla bylo započato dne 28. 3. 2014 a dokončeno bylo 30. 6. 2014, a to „aniž by z jakýchkoliv důkazů bylo patrné, z jakých důvodů se toto předání protáhlo na dobu tří měsíců“. Soud prvního stupně pak v bodě 12. odůvodnění rozsudku hodnotí důvody nesplnění termínu dokončení díla k 13. 1. 2014, což však pro jeho zamítavé rozhodnutí nebylo významné. Po právní stránce (v bodě 13. odůvodnění rozsudku) soud prvního stupně totiž dospěl k závěru, že na ujednání o smluvní pokutě je třeba nahlížet jako na neplatný právní úkon pro rozpor s dobrými mravy ve smyslu ust. § 39 obč. zák., když k tomu bylo podotknuto, že ve smyslu judikatury vyšších soudů, přičemž výslovně bylo opakovaně odkazováno na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 330/2012, lze výše uvedené zák. ustanovení aplikovat v obchodních věcech jediné tehdy, pokud by se dobrým mravům přičily okolnosti, za kterých byla smluvní pokuta sjednána. Pro tuto konkrétní věc vyslovil okresní soud názor, že samo o sobě zvýšení smluvní pokuty oproti smluvním podmínkám, které jsou pouze podpůrné, z doporučených 0,1 % z dlužné částky za každý den prodlení na 0,5 % z ceny nemusí být nepřiměřené, když za zásadní měl ale tu okolnost, že odchýlení od doporučených VOP došlo ze strany žalobce toliko v neprospěch žalovaného a nejen ohledně denní sazby smluvní pokuty, došlo i ke zvýšení limitu celkové výše pokuty na 50 % ceny díla oproti doporučené výši 10 %, to vše zároveň s tím, že vypuštěna byla ve vztahu k žalobci doporučená smluvní pokuta ve výši 0,1 % z dlužné částky za každý den prodlení s úhradou peněžitého plnění, když takto ze smlouvy „hrozil“ žalobci pouze úrok z prodlení ve výši 8,5 % ročně. Uvedené změny, a to pouze ve prospěch žalobce a v neprospěch žalované, označil soud za zásadní jednostrannost a nevyváženost ujednání o smluvní pokutě, když ty překračují princip smluvní volnosti v obchodněprávních vztazích, jde tedy o okolnosti, které se jednoznačně přičí dobrým mravům, pročež dohodnutou smluvní pokutu je nutno považovat za nepřiměřeně vysokou. K tomu bylo podotknuto, že podpůrně lze zhoršení postavení žalovaného jako zhotovitele spatřovat i v tom, že došlo k posunutí termínu zahájení prací z klimaticky příznivějších do klimaticky nepříznivějších podmínek, což pak byl jeden z důvodů posunutí termínu dokončení díla. S poukazem na výše popsany právní názor se již soud nezabýval případným posouzením toho, zda snad není namístě aplikace ust. § 265 obch. zákoníku, případně ust. § 3 obč. zák., přičemž až jako poslední by zvažoval možnou moderaci smluvní pokuty dle ust. § 301 obch. zákoníku.

3. Proti tomuto rozsudku se včas odvolal žalobce. Mimo jiné zdůrazňoval, že znění později uzavřené smlouvy o dílo bylo součástí zadávací dokumentace výběrového řízení, dále rovněž, že důvod pro smluvní pokutu byl žalovanému znám, tedy že na zhotovení díla měl žalobce obdržet dotaci ze státního rozpočtu ve výši 16,205 milionu Kč a jednou její podmínkou bylo dodržení termínu dokončení a vyúčtování díla pod sankcí nezaplacení celé dotace. Odvolatel pak podrobně popisoval okolnosti předání staveniště s tím, že uzavřen byl Dodatek č. 1 ke smlouvě s termínem dokončení 16. 1. 2014, tedy s prodloužením o 45 kalendářních dnů. Podle žalobce rozhodnutí soudu prvního stupně je v rozporu s judikaturou Nejvyššího soudu, když v tom podstatném nebylo rozhodnutí ani dostatečně vysvětleno. Podrobně pak bylo popisováno, v jakých dílčích závěrech je rozhodnutí soudu prvního stupně chybné, poukazováno bylo mimo jiné také na to, že až v dubnu 2014 dodal žalovaný nezbytné dokumenty k provedení díla. Odvolatel také polemizoval se soudem prvního stupně ohledně závěru, že snad žalovaný nemohl počítat se zimními klimatickými podmínkami, poukazováno bylo i na to, že z důkazů vyšlo najevo, že během stavby žalovaný nepředal harmonogram stavebních prací, který byl opakovaně požadován. Ohledně závěru, že dohodnutá smluvní pokuta je nepřiměřená a předmětné ujednání ve smlouvě tedy neplatné, když práva a povinnosti smluvních stran jsou nevyvážené, namítal žalobce, že soud ale nevysvětlil, proč se jedná o zneužití práva za situace, kdy měla smluvní pokuta jasný účel. Odkazoval na řadu

rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, podle nichž je smluvní pokuta 0,5 % denně široce akceptovatelná zároveň s tím, že postavení stran v obchodněprávních vztazích nemusí být v rámci smlouvy vyrovnané. Opakovaně zdůrazňoval důležitost dodržení termínu pro financování dotační akce. Trval tedy na tom, že smluvní pokuta v projednávané věci byla odůvodněná okolnostmi případu. Podle žalobce soud také nesprávně aplikoval na danou věc závěry z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 330/2012, zároveň jestliže soud zastává názor, že je sjednána nepřiměřeně vysoká smluvní pokuta, měl přikročit k její moderaci dle ust. § 301 obch. zák. Zdůrazňoval, že judikatura vyšších soudů za předmětné relevantní okolnosti pokládá takový výkon práva, který je vůči dlužníkům zneužívající (např. šikanózní), tedy takový, který není činěn za účelem dosažení určitého, např. ekonomického cíle, nýbrž úmyslně, za účelem jejich poškození. Taková situace ale v daném případě nenastala. Napadený rozsudek pak odvolatel označil zároveň za nepřezkoumatelný, když zejména skutkový stav hodnotil soud prvního stupně pouze rámcově, řadu důkazů ignoroval a některé hodnotil zcela nelogicky. Znovu s odkazem na judikaturu Nejvyššího soudu ČR zdůrazňoval, jaká je povaha všeobecných obchodních podmínek, když se jedná o podpůrný dokument, od kterého se strany mohou odchýlit. Soud se v rozsudku nezabýval důvody pro nevyváženost smlouvy v pasážích věnovaných sankcím, když ty zajišťují odlišné povinnosti stran. Konečně žalobce brojil i proti výroku o nákladech řízení s tím, že všechny úkony právní služby zástupce žalované nevznikly výlučně z důvodů na straně žalobce, pročež měl za to, a to i ve spojitosti s ust. § 150 o.s.ř., že byl dán důvod pro nepřiznání všech nákladů řízení žalované. Žalobce navrhoval, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

4. K odvolání žalobce se obsírně vyjádřila žalovaná, když velmi podrobně polemizovala s jeho námitkami, a to i ve vztahu ke skutkovým závěrům v rozsudku soudu prvního stupně. Podrobně popisovala důvody prodloužení termínu dokončení díla, když šlo zejména o pozdní předání staveniště zaviněné výlučně žalobcem jako objednatelem, dále šlo o vady projektové dokumentace předané žalobcem jako objednatelem, zastavení betonáže schodiště a konečně klimatické podmínky. Za zřejmé pokládá žalovaná rovněž to, proč došlo k prodlení s předáním díla, když vedle důvodů, jež vedly k pozdnímu dokončení díla, to byly rovněž obstrukce ze strany TDI a autorského dozoru žalobce, které se podle žalované ukázaly jako liché, konečně také objektivní stavební problémy, které existují při každé rekonstrukci staré budovy. Podrobně se vyjádřila i k hodnocení znaleckého posudku Ing. Jana Špačka, zadaného žalobcem, argumentovala ve vztahu k důsledkům posunutí termínu realizace díla i ohledně toho, jaké bylo právní posouzení věci soudem prvního stupně a výhrady žalobce k této problematice. Trvala na tom, že žalobcem nárokováná smluvní pokuta je nemravná, přičemž poukazovala mimo jiné i na ust. § 3030 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ust. § 6 a § 8 téhož zákona, když k tomu znovu zdůrazňovala, jak byly pro toho kterého účastníka smlouvy sjednány sankce za nedodržení jejich povinností, když tak došlo k zásadní odchylce od Všeobecných obchodních podmínek pro zhotovení stavby, vydávané S.I.A. ČR – Radou výstavby ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem pro místní rozvoj a Hospodářskou komorou ČR. Připomenuto bylo i to, že žalobce se dostal do prodlení s úhradou žalovaným vystavených faktur celkem v délce 197 dnů, což představuje toliko 47 687 Kč v neprospěch žalobce, když v předmětném rozsahu uplatil žalovaný v řízení vzájemný návrh. Podle názoru žalované to byl žalobce, kdo přejímací řízení účelově protahoval o tři měsíce, když trval na odstraňování drobných vad a nedodělků, které však nebránily jeho řádnému užívání, vyjádřila přesvědčení, že žalobci nárok na smluvní pokutu ani nevznikl, případně posuzováno zcela formálně jde o ujednání absolutně neplatné pro rozpor s dobrými mravy. Připomněla rovněž, že předmětná rekonstrukce budovy č.p. 1 není až dosud dokončená, tudíž je zřejmé, že žádná škoda z důvodu prodlení s dokončením a předáním díla žalobci nemohla vzniknout. Podle žalované by tedy v případě využití moderačního práva bylo namíste smluvní pokutu snížit o 100 %. Za významnou okolnost označila i to, že ke krácení poskytnuté dotace na úhradu ceny díla nedošlo. Neztotožnila se s výhradou žalobce, že rozsudek soudu prvního stupně je nepřezkoumatelný, ohledně nákladů řízení se vyjádřila tak, že veškeré náklady v dané věci

zapříčinil žalobce, když navíc nárokoval náklady v podstatě ve stejné výši. Žalovaná tedy navrhovala potvrzení rozsudku soudu prvního stupně jako věcně správného.

5. Odvolací soud po zjištění, že přípustné odvolání bylo podáno včas, účastníkem řízení (ust. § 201, § 202, § 204 odst. 1 o.s.ř.) a že se opírá o způsobilé odvolací důvody podle ust. § 205 odst. 2 písm. e) a g) o.s.ř., věc projednal podle ust. § 212 o.s.ř. a dospěl k závěru o důvodnosti odvolání, když rozhodnutí soudu prvního stupně spočívá na nesprávném právním posouzení věci.
6. Obecně je nesprávné právní posouzení věci definováno mimo jiné rovněž tak, že jde o pochybení soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav, tedy případ, kdy skutkový stav byl posouzen podle jiného právního předpisu, než který měl být správně použit, nebo byl-li sice aplikován správně určený právní předpis, ale soud jej nesprávně interpretoval (vyložil nesprávně podmínky obecně vyjádřené v hypotéze právní normy a v důsledku toho nesprávně aplikoval vlastní pravidla stanovená dispozicí právní normy).
7. V dané věci soud prvního stupně v bodu 3. odůvodnění rozsudku předesílá, jaká právní úprava případně bude na posuzovanou věc dopadat, a to včetně k tomu náležející judikatury Nejvyššího soudu ČR. Následně však soud prvního stupně věc posoudil nesprávně. Jestliže podle závěrů ustálené judikatury vyšších soudů lze ujednání o smluvní pokutě v obchodních vztazích posoudit jako neplatné dle ust. § 39 obč. zák. jedině tehdy, byla-li nepřiměřeně vysoká smluvní pokuta sjednána za okolností, které se přičily dobrým mravům, pak ale odvolací soud (na rozdíl od soudu prvního stupně) existenci takových okolností neshledal. Tyto okolnosti nelze spatřovat toliko v nevyváženosti smluvních sankcí, byť v doporučujících Všeobecných obchodních podmínkách byla smluvní pokuta za prodlení dodavatele 5x nižší. Je sice také pravdou, že pro žalovanou (v její neprospěch) byla sjednána smluvní pokuta 0,5 % denně, maximálně 50 % z ceny díla za pozdní provedení díla a pro žalobce „pouze“ zákonný úrok z prodlení (za prodlení s úhradou peněžitého plnění). Soud prvního stupně spatřuje „v souhrnu“ těchto změn pouze ve prospěch žalobce a pouze v neprospěch žalované zásadní jednostrannost a nevyváženost ujednání o smluvní pokutě, které překračují princip smluvní volnosti v obchodních vztazích, zároveň s tím, že je označuje za okolnosti jednoznačně se přičící dobrým mravům. Výše prezentovaný závěr však odvolací soud nesdílí. Shora popsaná jediná „okolnost“ sjednání vysoké smluvní pokuty nemůže sama o sobě neplatnost ujednání založit, když jiné okolnosti přičící se dobrým mravům nebyly ani tvrzeny (natož prokazovány), jejich existence nevyšla ani jinak za řízení najevo. Je nepochybné, že sjednaná výše smluvní pokuty (0,5 % denně z ceny díla) je ustálenou judikaturou vyšších soudů akceptována. Nutno je rovněž konstatovat, že ve vztahu k posouzení platnosti ujednání není namíste argumentace soudu „podpurným“ přihlédnutím k tomu, že došlo k posunutí termínu zahájení prací z klimaticky příznivějších do klimaticky nepříznivých podmínek, neboť nejde o okolnost přímo se vážící ke sjednávání smluvní pokuty. K tomu lze odkázat na závěry z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 2192/2009, v němž byla vyslovena právní věta, podle které ke skutečnostem, které nastaly po sjednání smluvní pokuty, při hodnocení (ne)priměřenosti sjednané smluvní pokuty podle ust. § 301 obch. zák. přihlédnout nelze. V posuzované věci z důkazů nelze dovodit existenci jiných zásadních či významných okolností provázejících sjednání smlouvy o dílo; popisované okolnosti se jeví jako zcela standardní, kdy jde o zakázku města jako zadavatele, která je sjednávána se stavební společností jako zhotovitelem, kdy oba účastníci smlouvy mají naprosto shodnou pozici při jejím sjednávání, nelze shledat žádnou nadřazenost ani výhodu v tom, že objednatelem je město jako veřejnoprávní korporace (které nemá v soukromoprávních vztazích nadřazené postavení), za nějž jednají jeho zástupci, kteří vystupují ve vztahu k osobám jednajícím za stavební společnost jakožto podnikatele (zřejmě dlouhodobě působícího v předmětném oboru). Takovou situaci nelze poměřovat např. vztahem mezi podnikatelem na straně jedné a spotřebitelem na straně druhé. Stejně tak se z ničeho ani nenaznačuje, že by snad ujednání o smluvní pokutě za pozdní provedení díla bylo jakkoliv jednostranně vynuceno. Přisvědčit je nezbytné odkazu žalobce na závěry z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 2400/2012, podle nichž nepoměr smluvních sankcí a nevyváženost smlouvy nemůže vést k závěru o nepřiměřenosti některé ze smluvních

pokut. Z uvedeného je zřejmé, že poté, kdy je nutné na danou situaci pohlížet tak, že ujednání o smluvní pokutě za pozdní provedení díla není neplatné pro rozpor s dobrými mravy, že je třeba posoudit, zda snad vlastní uplatnění práva žalobce na zaplacení smluvní pokuty nelze považovat za výkon práva, který by byl ve smyslu ust. § 265 obch. zák. v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku a nepožíval by tudíž právní ochrany; případně zda nejde o výkon práva v rozporu s dobrými mravy dle ust. § 3 obč. zák. Konečně není vyloučeno, že bude nutné předmětný nárok žalobce hodnotit z hlediska možné moderace dle ust. § 301 obch. zák. V tomto směru je třeba dát žalované poučení dle ust. § 118a odst. 2 o.s.ř. k případnému doplnění vyličení rozhodných skutečností, a to mimo jiné ve vztahu k okolnostem provázejícím předávací řízení, neboť ohledně těch sám okresní soud konstatoval, že původní termín zhotovení 2. 12. 2013 byl následně stranami prodloužen na 16. 1. 2014, kdy byly zjištěny závažné nedodělky, které byly žalovaným odstraňovány, a 28. 3. 2014 bylo započato předání díla s tím, že dokončeno bylo 30. 6. 2014, avšak „aniž by z jakýchkoliv důkazů bylo patrné, z jakých důvodů se toto předání protáhlo na dobu tří měsíců“. Dále je namístě zdůraznit, že vedle případně nových důkazů bude nezbytné věnovat pozornost i hodnocení důkazů v řízení již provedených, když odvolací soud přisvědčuje námitkám žalobce v jeho odvolání, že skutkový závěr soudu prvního stupně tak, jak je popsán v bodě 12. odůvodnění rozsudku, a to ve vztahu k příčinám nesplnění termínu dokončení díla, nelze pokládat za úplný a zohledňující všechny pro rozhodnutí významné skutečnosti, které vyplývají z provedených důkazů.

8. Vzhledem k výše uvedenému byl rozsudek soudu prvního stupně zrušen a věc mu vrácena k dalšímu řízení (ust. § 221 odst. 1 písm. a/ o.s.ř.).
9. V novém rozhodnutí o věci soud prvního stupně znovu rozhodne o nákladech řízení včetně nákladů řízení odvolacího (ust. § 224 odst. 3 o.s.ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

České Budějovice 3. března 2020

JUDr. Helena Papoušková v.r.

předsedkyně senátu